

Комунарський районний центр молоді та школярів м. Запоріжжя
Школа-студія народного художнього колективу
театру танцю «Юнона»

**«Використання методів і принципів
театральної педагогіки
в навчально-виховному процесі.
Режисура заняття»**

Укладач: художній
керівник студії

Банах В.О.

м. Запоріжжя, 2015

Використання методів і принципів театральної педагогіки в навчально-виховному процесі

Театральна педагогіка в контексті позашкільної освіти – це навчально-виховний процес, організований за законами імпровізаційної гри і справжньої продуктивної дії, що протікає в захоплюючих для учасників запропонованих обставинах, у спільній колективній творчості педагогів та вихованців, який сприяє осягненню явищ навколишнього світу через занурення і проживання в образах і дає сукупність цілісних уявлень про людину, її ролі в житті суспільства, її відносинах з навколишнім світом, її діяльності, про її думки і почуття, моральні та естетичні ідеали.

Насамперед, це педагогіка, яка спирається на досвід цілісного проживання змісту освіти (це проживання одночасно фізичне, емоційне, діяльне, інтелектуальне і духовне). Саме проживання дає можливість відчутти зміст освіти як особистісно значущий а, отже, освоїти його. А для того щоб відбувся досвід цілісного проживання, необхідно вирішити як мінімум дві проблеми - створити відкрите художньо-творче середовище освіти і подієву ситуацію і подієве співтовариство. Для цього необхідно перенести на формування заняття і всього навчально-виховного процесу практику побудови вистави: визначити цілі, завдання, мотиви учасників освітнього процесу, тип конфлікту, закладений в матеріалі і, виходячи з нього, побудувати освітню дію, визначити жанр, відібрати найактуальніші пропоновані обставини, продумати і організувати зав'язку, кульмінацію і розв'язку.

Розробляючи освітню подію в середині заняття ми сполучаємо практики гри і практики мистецтва. Від практик гри ми беремо свободу, спонтанність пошуку, імпровізаційність, розробку карти, маршрутного листа і таким чином занурюємося в стихію пригоди, де не завжди відомо, що за новим поворотом. В той же час ми беремо від практики театального мистецтва цілісність форми і обмеженість хронотопу (часопростору). В освітній події є

єдність стилю, чітка межа часу і простору, певний набір фахівців, які забезпечують життєздатність діяльності.

При розробці комплексу програм для школи-студії ми спиралися на інтеграцію предметів на основі театральної роботи та театрально-педагогічних методів. Синтетична природа театрального мистецтва, сполучення дієвої основи і видовища, музики, образотворчого мистецтва, ігрового тренінгу, сценічного руху, пластики, виводить інтегроване заняття на художній рівень, де вихованці освоюють навчальний матеріал через гру, співпереживання і акторське втілення.

Мета режисера і педагога двоєдина. Як дія театральна, вона спрямована на освоєння навчального матеріалу з опорою на технології режисури й майстерності актора. Як дія життєва, вона стимулює особисту причетність вихованців до спільних дій.

Багаторічний досвід проведення інтегрованих занять з опорою на театральну педагогіку показав, що вони сприятливо впливають на вихованців, виховують в них естетичні почуття прекрасного, небайдужого відношення до життя, до людей, формують внутрішню культуру, світогляд. Потрібно щоб заняття не тільки підходили одне до одного, а доповнювали один одного. Але й це мабуть не саме важливе. Найважливіше це те – для чого ми це робимо: щоб знання про світ припинило існувати відчуженим від дитини, а основою освіти став особистий досвід дитини.

В традиційній школі переважно розвивають розум дитини, а її емоції, асоціативне мислення та позапредметні інтереси є своєрідним припоном в навчанні. При інтегрованому навчанні педагоги прагнуть кожне знання будувати на фундаменті чуттєво-емоційного сприйняття. Саме так працюють педагоги школи-студії театру танцю «Юнона».

Вже багато років ми намагаємося перетворити заняття хореографії, вокалу, майстерності актора, історії театру, костюму на цікаве дійство, вірніше, на подію, для дитини безумовно цікаву і важливу. Ми називаємо це

так: «Використання методів і принципів театральної педагогіки в навчально-виховному процесі».

Кожне заняття починається в школі-студії з введення в тему як в нову реальність, яка спонукає працювати уяву. Заняття може початися ще в роздягальні або в коридорі, під час переходу у навчальний клас. «Як можна ходити весною? Коридор – весняна дорога. Під ногами вже травичка, чи ще не розтанув сніг? Чи хлюпають калюжі?» Так починається «весняне» заняття з танцювальної імпровізації з молодшим складом у Оксани Шевчук. Потім виникають весняні образи та рухи танцю.

А як шикуються нотки на нотному стані? Давайте перетворимося у нотки. «Я буду До. А це буде додаткова лінія... Тоді я буду Мі, і я буду знаходитися вище за тебе...». Вони вчаться відчувати один одного на заняттях з музики та вокалу у Анжели Губаревої. А потім з'являється спільна казкова музична історія про нотки. А ще вихованці вміють підхоплювати та продовжувати думку один одного. Їм доставляє задоволення продовжувати задум.

Вони підхоплюють весняний музичний настрій і вже на заняттях з розвитку уяви у Надії Пушкаш перевтілюються у крапельки дощу, які наповнюють весняний струмок...

Ці дивовижні перевтілення та перетікання смислів з предмету в предмет відбуваються у нас щоденно. І не стихійно. Ці взаємозв'язки продумуються досить ретельно, як і то, яким чином смисли ці наповнити близькою дитині емоційною енергією і як створити особливу, сприятливу атмосферу на занятті. В цьому контексті всі педагоги стають режисерами, а наша робота стає подібною до роботи режисера з акторами в процесі репетицій. Адже кожен раз, готуючи чергове заняття, ми думаємо як підтримати дитяче очікування дива, як настроїти на тему заняття, а це означає, що ми продумуємо дуже конкретні речі:

– як перевернути, змінити простір класу у відповідності до атмосфери теми, але щоб у ньому було зручно дихати і працювати. А може, ми

створюємо простір, який суперечить темі, і тоді ця «провокація» «обурить» дітей і підштовхне до азартного перероблення «світу». І почнеться робота ... Але спочатку:

- як увійти в клас;

- здивувати мовчанням або несподіваним прикладом, малюнком, музикою відразу, не обумовлюючи теми, як би пропонуючи здогадатися, про що сьогодні наша вистава, чому будуть присвячені робочі хвилини інтенсивної душевної та розумової роботи на занятті, а потім:

- як представити тему, щоб дітям було цікаво, а значить, точно визначити точки перетину її змісту із змістом їх сьогоднішніх інтересів, бо інакше ми можемо «пройти» зі своїм знанням повз них;

- коли, в який момент заняття органічно ввести тренінгові вправи, будь то відпрацювання рухів, сценічна мова, музично-ритмічний диктант ... Адже без них неможливо рухатися далі. Це наші «ноги», які ми повинні навчити швидко ходити, щоб багато чого встигнути;

- які питання чи завдання і в якій послідовності ми запропонуємо їм, щоб розбудити їх уяву і підвести до відкриття рішення;

- які ігри і в який момент нам потрібно затіяти з дітьми, щоб в процесі гри шукати рішення, моделюючи хореографічну, мовну або театральну реальністю. І нарешті:

- як нам завершити заняття, залишаючи фінал відкритим, тому що фінал заняття - це завжди - **далі буде...**

Режисура заняття

На сучасному етапі розвитку позашкільної освіти активно обговорюється питання про її нові якості, необхідність не повідомляти вихованцям певний обсяг знань, а організувати процес залучення дитини до величезного, століттями накопиченого людством ціннісного досвіду. Педагогіка з «дидактичної» стає «динамічною», що сприяє розвитку самостійного і творчого мислення, тренуванню підвищеної чутливості, розвитку індивідуальності. Таким чином, домінантою в навчанні стає формування досвіду творчої діяльності та розвиток емоційно-ціннісного світу особистості дитини. На перший план висувається не знеособлене знання, а особистісно-значуще, що відкриває шлях до освоєння чужого досвіду і стимулює власну творчість.

Велику роль у цьому процесі відіграє художньо-естетичний напрямок позашкільної освіти в силу специфіки різних видів мистецтва. Своєю образністю, граничною емоційністю, асоціативністю, мистецтво спонукає глядача (читача, слухача, учня-творця) до діалогу, співпереживання і співтворчості при осягненні ідеї твору мистецтва на занятті і включає в самостійну творчість.

Художній зміст, який містять в собі предмети художньо-естетичного напрямку (від декоративно-ужиткового до театрального), допоможе освоїти художню форму самого заняття.

Перед педагогами-позашкільниками постають нові питання: як, за якими принципами побудувати заняття з мистецтва, щоб, як каже Б.М. Неменський, між твором мистецтва і тим, хто його сприймає, проскочила б «блискавка», відбулася передача емоційно-ціннісної інформації?. Які необхідні принципи викладання мистецтв, якою буде структура заняття, де головною вимогою стає художність, а не раціональність пізнання?

Б.М. Неменський виділяє два полюси, дві сторони дидактики: «раціонально-логічну і емоційно-образну» і вводить нове поняття – «художня дидактика», обґрунтовуючи його право на існування в педагогічній науці тим, що методи викладання предметів мистецтва не можуть бути такими ж, як в основах науки.

У художній дидактиці Б.М. Неменський виділяє опорні точки, які принципово відрізняють її від дидактики наукового пізнання: **свій особливий предмет пізнання** - ціннісне ставлення до реального світу (сфера суб'єктивного), **особливу форму мислення** - художньо-образну, **особливий тип мислення** - емоційно-образний і **шлях передачі досвіду** - особистісне проживання, яке не здатні замінити знання та розмови навколо предмету. Таким чином, художня дидактика - це інша форма передачі досвіду - досвіду відносин, досвіду творчості і мовного досвіду.

Художній зміст предметів художньо-естетичного напрямку можна актуалізувати за допомогою художньої форми заняття, яка буде сприяти формуванню емоційно-ціннісного, духовно-морального, творчого досвіду вихованців. При організації та проведенні занять з різних видів мистецтва необхідно орієнтуватися на предмет вивчення як вид мистецтва і тому саме заняття будувати за законами мистецтва. Опора при організації заняття на досвід театральної педагогіки забезпечить вихованцям емоційне спілкування з творами мистецтва.

До організації навчального заняття ми підходимо з погляду його режисури.

Ми розуміємо **режисуру заняття** як спосіб організації процесу пізнання на занятті, в ході якого формується досвід творчої діяльності вихованця через співтворчість усіх суб'єктів взаємодії.

Мета режисури в педагогічному процесі двоєдина. По-перше, вона спрямована на досягнення навчального матеріалу засобами мистецтва, а по-друге, режисура стимулює особисту причетність вихованців до спільного проживання заняття.

Ось, що відбувається на занятті з точки зору *постановки, драматургії*:

- організація процесу со-ігри за допомогою створення гострих ситуацій на основі прийомів впливу;
- перетворення заняття на своєрідну (імпровізаційну) виставу на основі колективної творчості на матеріалі теми заняття. Ведуча роль належить педагогу – він включає вихованців як активно діючих персонажів чи глядачів в процес вирішення проблемної ситуації;
- заняття як вистава повинно мати закінчену режисерську дію – рух подій від вхідної до головної;
- режисура педагогічної дії відбувається за допомогою педагогічної та акторської майстерності педагога;
- мета режисерської дії спрямована на досягнення навчального матеріалу і стимулювання особистої співпричетності вихованців до спільних дій;
- знаходячись всередині навчального матеріалу, відкрита педагогічна дія формує соціальну активність кожного вихованця, його бажання спілкуватися з іншими;

Важливим для режисури заняття є *принцип психотехніки переживання*: відкритість, довіра, співучасть (в грі) обох сторін – педагога та вихованців.

Технологія режисерської дії в середині заняття складається з:

- *попереднього задуму*, що припускає створення в уяві, думках, відчуттях передчуття образу майбутнього заняття (педагогічне моделювання);
- *технічного, технологічного задуму*, що дозволяє зважити навчальну інформацію яка підготовлена до заняття, підпорядкувати її до задуму заняття;
- *творчий задум*, що включає безпосередню роботу педагога на занятті (серце + голова + майстерність = творчість)

Структура такого заняття буде наступною: *педагог* ⇒ *тема* ⇒ *режисерський задум* ⇒ *ланцюг проблемних ситуацій*, які реалізують через безсловесну та словесну дії ⇒ *технологія взаємодії*, основу якої складає спілкування у вигляді, наприклад, гри.

За допомогою *невербального спілкування* педагог має можливість продуктивно діяти сам, та оцінювати психофізичний стан своїх вихованців. Взаємодія тут спрямована на активізацію творчого пошуку вихованців у вирішенні проблемних задач.

Словесна дія вирішує завдання емоційно-сміслового сприйняття вихованцями подій заняття через вплив на психологічну сторону особистості: сприйняття, мислення, відчуття, пам'ять (з опорою на очікуваний результат).

Під концепцією режисури заняття слід розуміти: **педагог – автор**, від його натхнення, майстерності і мотивів залежить заняття, яке являє собою педагогічний витвір. Педагогічній творчості властиві ті ж процеси, що і будь-якій творчості: спочатку виникає творчий задум заняття, потім цей задум розробляється та реалізується з певними доповненнями як педагогічний витвір.

Задум складається з наступних елементів:

- осмислення матеріалу, що закладено в програму;
- співвідношення цього матеріалу з завданнями сучасності, з рівнем розвитку та підготовленості вихованців даного року навчання;
- співвідношення з власним духовним станом, досвідом;
- співвідношення даного матеріалу з пройденим матеріалом і тим, що доведеться вивчати;
- співвідношення даного матеріалу з конкретною групою вихованців і їх психологічним станом;

Ознака вдалого заняття - ділове відчуття вихованців, що вони навчилися чомусь новому для себе. І зовсім не обов'язково, щоб ці позитивні емоції були сформульовані словесно. Після вдалого заняття у дитини складається «образ» нового почуття: «Я раніше не могла (не знала), а тепер можу (знаю)».

Технологія режисерської дії. Структурні складові

Заняття в гуртку - та навчальна ситуація, той «сценічний» майданчик», де не тільки викладаються знання, а й розкриваються, формуються та реалізуються особистісні особливості вихованців.

Враховуючи специфіку роботи в гуртках кожен керівник вишукує, випробує власні знахідки, що відповідають його напрямку роботи, його вихованцям.

Ми виділяємо три етапи освітнього процесу, який побудовано за законами мистецтва: *проектувальний, етап відкритої режисерської дії і рефлексивний етап.*

Перший етап - **проектувальний** - передбачає **створення режисерського проекту заняття, вибудовування архітектоніки і моделювання сценарію, продумування мізансцен і складання емоційної партитури заняття.**

Розробляючи проект заняття, визначаючи його форму і жанр, педагог починає з прояснення для себе двох основоположних принципів організації заняття за законами мистецтва – «**надзавдання**» і «**наскрізна дія**», а також визначає «**ланцюг подій**» заняття. Надзавдання і наскрізна дія органічно впливають із самої природи творів мистецтва.

Можна виділити ієрархію надзавдань:

- надзавдання викладання предметів художньо-естетичного напрямку;
- надзавдання вивчення одного з видів мистецтва (театру, танцю, музики, декоративно-ужиткового, образотворчого мистецтва);
- надзавдання вивчення певної теми;
- надзавдання конкретного заняття.

Поняття: **Надзавдання заняття** (заради чого? тобто, в ім'я чого ставиться сьогодні «вистава»). Шлях втілення надзавдання - **наскрізна дія** - реальна, конкретна **боротьба** (термін К.С. Станіславського), в результаті якої

утверджується надзавдання. Театральний термін "боротьба" означає взаємодію між людьми, при якій спостерігається протистояння інтересів, цілей, думок, і його не слід ототожнювати з конфліктом драматичного твору. Саме ця боротьба надає заняттю динамічності, ставить кожного його учасника в активну позицію. Таке заняття перестає бути театром одного актора - педагога, - воно стає мистецтвом колективним.

Головна подія - те, що має статися в умах і серцях дітей в процесі проживання запропонованої педагогом ситуації.

Вибудовування **архітектоники** заняття і складання його сценарію - це складний, суперечливий процес педагогічної творчості.

При проектуванні занять за основу ми беремо логіку побудови драматичного твору, в якому виділяється п'ять основних елементів у побудові конфлікту: **експозиція, зав'язка, розвиток дії, кульмінація, розв'язка**. В якості факультативних можуть бути присутніми **пролог** і **епілог**, які містять розповідь про події, що відбуваються з дійовими особами твору до або після закінчення основної сюжетної дії.

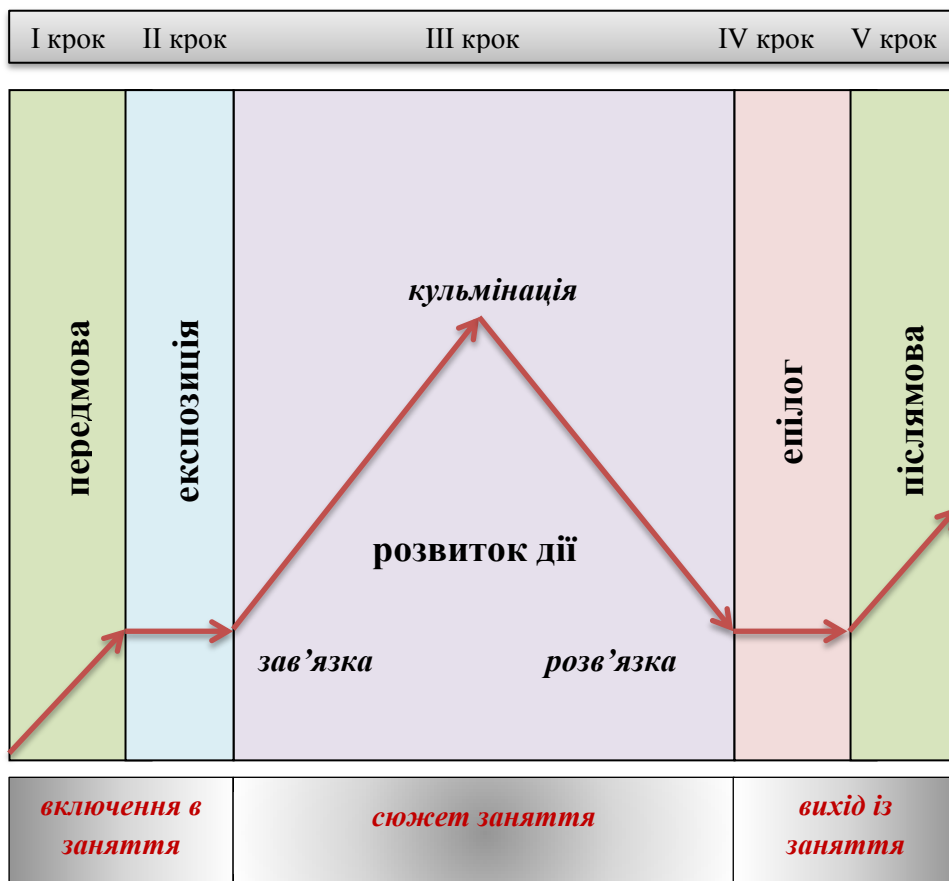
Саме ці елементи і складають **подієвий ряд** заняття, його цілісний художній образ - його архітектонику.

*Архітектоніка (від грец. *agchietektonike* — будівельне мистецтво) — в мистецтві та літературі — це основний принцип побудови твору як єдиного цілого, інтегральний взаємозв'язок основних його частин, композиція. У ширшому розумінні архітектоніка — це головний принцип структурування, зв'язку і взаємообумовленості елементів цілого.*

У нашому розумінні **архітектоніка заняття** - це внутрішня структура навчального заняття, яке розвивається за законами мистецтва і складається з передмови, експозиції, зав'язки, розвитку дії, кульмінації, розв'язки, епілогу і післямови. Основними її ознаками будуть цілісність, обов'язковість всіх її елементів, орієнтація на співтворчість, діалог, індивідуальну творчість.

На першому, проектувальному етапі режисювання заняття, педагогом моделюється його архітектоніка, вибудовується гіпотетичний план.

Ми виділяємо п'ять кроків, які відповідають основним принципам побудови художнього твору (мал. 1).

I крок (асоціативно-образний) - вступ або «*передмова*», «преддія» заняття. На цьому етапі відбувається актуалізація духовного і життєвого досвіду дитини, що необхідно для того, щоб «заняття-зустріч» з новим навчальним матеріалом стало особистісно-значущим для кожного вихованця, щоб стало можливим з'єднання вже наявного досвіду дитини з майбутньою роботою.

Саме ця «передмова» заняття, ненав'язливо вводить дитину у світ мистецтва, служить своєрідним «містком» від попередніх занять чи уроків, налаштовує на напружену інтелектуальну, фізичну і духовну роботу. Таким чином, «передмова» задає тон навчального заняття, налаштовує на творчу діяльність, включає емоційну сферу особистості.

II крок (мотиваційний) - експозиція заняття, яка вводить вихованців в конкретний зміст конкретного навчального заняття, знайомить їх з темою, метою, надзавданням майбутньої діяльності.

III крок (дослідницький) – «сюжет» заняття - центральний і найважливіший його етап, це - «події» заняття та дія, що розгортається в часі і просторі і спрямована на осягнення навчального матеріалу через діалог з педагогом, однолітками. В основі цього етапу лежить кілька видів діяльності: творча, евристична, емоційна, інтелектуальна.

«Сюжет» заняття проходить ті ж стадії і розвивається за тими ж законами, що й сюжет драматургічного твору:

- **зав'язка;**

Роль зав'язки полягає в створенні «поштовху», «імпульсу» до діяльності. Вона ставить перед вихованцями несподівану і непросту задачу, якій і буде присвячено майбутнє заняття.

У ролі зав'язки може виступати проблемне питання, епіграф до заняття, саме формулювання теми, деталь художнього твору, критична оцінка, що або створює ситуацію інтелектуального утруднення, або емоційно стимулює подальшу діяльність. Тобто це завжди якась інтригуюча «подія», що вимагає подальших творчих та інтелектуальних дій вихованців.

- **розвиток дії;**

Розвиток дії, що веде до кульмінації, - це ланцюг питань, творчих завдань, в процесі розв'язання і виконання яких відбувається проникнення в художній світ, поглиблюється уявлення про стиль, засоби, ідеї, філософію мистецтва. В основі організації діяльності знаходяться діалогові методи, співпраця і співтворчість усіх суб'єктів заняття.

- **кульмінація;**

Кульмінація - це передбачуваний найвищий момент розвитку дії (вирішальне зіткнення, протиборство сил), це смисловий і емоційний центр заняття, момент найвищого духовного і творчого підйому, якого прагнуть досягти всі учасники заняття. Це осягнення, яке веде до відкриття істини, яке надихає, додає віру в свої сили. Це зліт думки і фантазії, це усвідомлення свого «відкриття», а також своєї ролі в загальному процесі «відкриття», це

бажання вивчати (співати, малювати, танцювати...) ще і ще і здійснювати нові «відкриття».

- ***розвиток дії;***

Після кульмінації, коли творчий потенціал великий, як ніколи, виникає потреба в індивідуальному доопрацюванні колективного відкриття. Саме тут в якості обов'язкового елементу необхідна індивідуальна творча робота.

- ***розв'язка.***

Розв'язка має на увазі підведення підсумків заняття, формулювання вихованцями самостійних висновків. Також на цьому етапі доцільно виділити питання, які виникли під час роботи і розв'язання яких буде можливим на наступному занятті, або вони стануть основою домашньої роботи.

IV крок (рефлексивний) - епілог. На цьому етапі здійснюється оцінка діяльності вихованців педагогом, взаємооцінка і самооцінка діяльності кожного, моделюються варіанти домашнього завдання і уточнюється форма його виконання. Зазвичай домашнє завдання логічно випливає з ходу заняття, як би продовжуючи його, але виводячи в нову площину, повертаючи новою гранню.

V крок (пострефлексивний) - післямова, післядія заняття. Заняття досягло свого надзавдання, якщо рефлексивна діяльність продовжує здійснюватися і після закінчення заняття, якщо питання, які були поставлені в процесі роботи продовжують хвилювати дитину ще якийсь час, не даючи самозаспокоїтися, якщо вона знову і знову подумки повертається до змісту заняття, якщо вона збагачує свою поведінку, життєтворчість.

Архітектоніка заняття при всій строгій послідовності і обов'язковості етапів дає більше свободи творчості для педагога, прояву його індивідуальності, ніж традиційна побудова заняття. Вона також більш варіативна в різноманітних дидактичних прийомах, реалізації творчого потенціалу всіх учасників освітнього процесу.

Драматургія заняття

1. вихідна подія - тема заняття
2. початок - запропоновані обставини (цілі заняття)
3. поворот (інтрига) - уточнення або зміна мети заняття, або одного з компонентів запропонованих обставин (час, місце, атмосфера, простір ...)
4. кульмінація – події, дії
5. фінал - підведення підсумків

Режисура заняття.

1.1. Формування режисерського задуму заняття.

- Образ заняття.
- Заняття як «запропоновані обставини».
- Складання режисерського плану заняття.

Режисерський план заняття

1. вихідна подія - тема заняття
2. початок - пропоновані обставини (реалізація мети заняття)
3. поворот (інтрига) - уточнення або зміна мети заняття, або одного з компонентів пропонованих обставин (час, місце, атмосфера, простір ...)
4. кульмінація – результат діяльності
5. фінал - підведення підсумків

1.2. Метод дієвого аналізу: переклад головної ідеї на мову дії, її розкриття шляхом вирішення ланцюжка проблемних ситуацій. Знаходження точки подиву, «інтриги» заняття.

1.3. Способи перекладу абстрактної ідеї в ***образний і дієвий план***. Етюд як дієвий спосіб перевірки навчальної гіпотези. Ідея і почуття, їх синтез.

1.4. Емоційний план заняття. Визначення емоційної домінанти або настрою заняття (очікування дива, пошук виходу з важкої ситуації, змагання, розгадка таємниці).

1.5. Жанрові риси заняття (детектив, драма, комедія).

2. Атмосфера

2.1. Поняття і зміст атмосфери.

- Наповненість атмосфери почуттями, думками, стилем життя людей.
- Різноманітність атмосфер: атмосфера урочистого вечора, атмосфера міста в годину-пік, атмосфера очікування, атмосфера музею та ін..
- Вплив атмосфери на самопочуття і діяльність.

2.2. Внутрішня і зовнішня атмосфера.

- «Пристрійка» до атмосфери.
- Конфлікт і гармонія атмосфер.
- Трансформація атмосфери.

2.3. Організація простору заняття як засіб створення атмосфери заняття: освітлення, розстановка меблів, визначення способу і місця спілкування педагога і вихованців у процесі заняття.

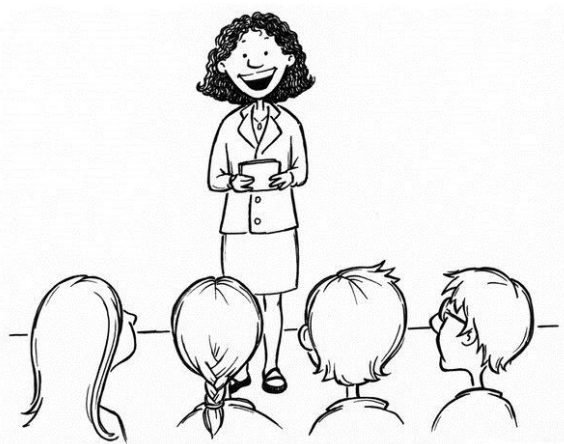
3. Взаємодія з партнером

3.1. Емпатія.

- Почуття емпатії як здатність «перебувати» в просторі партнера.
- Відкриття іншого.
- Подив іншому.
- Бачу і чую партнера.

3.2. «Пристрійка» до партнера.

- «Пристрійка» за характером дії.
- «Пристрійка» в просторі.
- «Пристрійка» зверху і знизу.
- «Пристрійка» в заданих обставинах.

3.3. Вербальні та невербальні способи взаємодії.

- Ефективність невербальної взаємодії.
- Чуттєвий контакт.
- Емоційний контакт.
- Багатопланова взаємодія.

Другий етап - *відкрита режисерська дія* заняття.

Саме на II етапі відбувається реалізація проекту заняття в конкретному часі і просторі. Основною структурною одиницею заняття, ядром відкритої режисерської дії стає **подія** - процес, який об'єднує на занятті педагога та вихованців для спільної дії у пошуках варіантів рішень в тій чи іншій ситуації.

Реалізація режисерського задуму заняття вибудовується на основі архітектоніки заняття і складеного педагогом сценарію. Заняття повинно стати живою подією, особистісно-значущою, прожитою і цінною для кожного її учасника. Заняття необхідно будувати з опорою на імпровізацію і со-імпровізацію, вміти гнучко змінювати мізансцени, завдання, не дозволяючи, при цьому, відходити від надзавдання і наскрізної дії заняття.

Велику роль у досягненні надзавдання заняття грає режисерська «теорія взаємодії», яка включає в себе дидактичні, організаторські, комунікативні

вміння, володіння часом, вміння приймати рішення, вибудовувати сценографію заняття, організувати діяльність вихованців і керувати нею, здійснювати техніку спілкування і техніку пред'явлення вимог.

Щоб педагог міг організувати результативну взаємодію з вихованцями, йому необхідно опанувати комплексом театральних умінь: азбукою мовних дій, важелями мобілізованості, здатністю «читати» поведінку (оскільки саме через поведінку педагогу розкриваються переживання дітей), розподіляти і утримувати ініціативу.

При проведенні заняття ми додержуємося певних методичних принципів, таких як:

1. Педагог активно впливає на увагу, уяву і думку вихованців.
2. Клас або група прийме співучасть у занятті - виставі, якщо педагог буде органічно впливати на думки і почуття дітей за допомогою правди і віри в запропоновані обставини.
3. Контрастність в підборі і виконанні вправ. Принцип контрастності розвиває емоційність і здатність швидко змінювати темпоритм поведінки.
4. Комплексність завдань на занятті і в кожній вправі. Комплексні вправи завжди активно тренують слух, пам'ять, уяву і мислення, навчають вмінню в обмежені відрізки часу виконувати різні за змістом дії.
5. Справжність і безперервність педагогічних дій. Дуже важливо, щоб педагог сам жив справді: дивився і бачив; слухав і чув; зосереджував увагу; захоплююче і лаконічно ставив завдання; вчасно реагував на вірні і продуктивні дії своїх вихованців; заражав емоційно своїх дітей.

Режисура пов'язана не просто з побудовою ситуацій, а з побудовою логіки дій і переживань в ситуації.

Реалізація задуму і сценарію заняття здійснюється за допомогою режисури через діалогові форми взаємодії, через систему творчих завдань. Режисура заняття вимагає від педагога гнучкої поведінки, здатності імпровізувати, коригувати свій план дій в залежності від ситуації.

Третій етап - *рефлексія заняття* всіма його учасниками (педагогом і вихованцями).

Реалізація надзавдання заняття немислима без такого етапу як рефлексія. Вона може проходити в два етапи: безпосередньо на самому занятті, а також індивідуально у кожного після закінчення заняття. Механізм проведення рефлексії дуже різноманітний. У процесі рефлексії відбувається самопізнання, саморозвиток і саморегулювання особистості, що допомагає виховувати важливі загальнолюдські якості: самокритичність, сприйнятливості іншої особистості, здатність побачити себе в складному дзеркальному відображенні різних думок.

Рефлексія педагогом заняття, яке відбулося за законами режисури - заключний, необхідний етап його професійної діяльності. Саме рефлексія допомагає осмислити свою педагогічну позицію, сприяє професійно-особистісному становленню.

Педагогічна взаємодія та акторська майстерність педагога

Факт педагогічної взаємодії в процесі освітньої діяльності визначає одну з дидактичних закономірностей: ефективність заняття сильно залежить від ступеня взаємного реагування педагога та вихованців один на одного. Нічого не змінюючи в змісті заняття, педагог може своєю поведінкою або «занурити у сон», або «активно завести» вихованців. Звичайно, «активно заведені» діти вже не дозволять розслабитися, але працювати з ними набагато приємніше, ніж з байдуже-сонним.

У певному сенсі, більшість проблем, що виникають на заняттях, зводяться до двох: або нас, педагогів, діти не хочуть або не можуть слухати, або вони старанно слухають нас, але не розуміють.

На жаль, багато навчальних занять виявляються насправді лише ритуалом, коли педагог робить вигляд, що навчає, а діти роблять вигляд, що навчаються. При цьому відсутнє спілкування, взаємне реагування..

Справжній педагог позашкільник прагне здійснити в першу чергу ефективно, не рутинне заняття - навчальний процес на основі спілкування. Реальна ціна заняття визначається характером спілкування педагога та вихованців. І при конструюванні такого заняття, бажано забути формулювання типу: «Вихованці повинні засвоїти, запам'ятати, виконати, сказати, зрозуміти ...». При такому плануванні, коли тільки педагог знає, що «потрібно», «добре», «цікаво», неминуча позиційна боротьба (тобто з'ясування відносин) замість ділового спілкування.

Підготовка педагога до заняття, його задум, можуть включати такі елементи:

- уявлення про те, на що буде спрямовано головне зусилля педагога, в якому завданні воно проявиться найбільшою мірою і можливо викличе необхідний поворот в розумінні теми вихованцями, на що будуть прямо або опосередковано працювати інші завдання заняття. (Це близько до визначення мети, але менш формально);

- уявлення про те, які обрати форми роботи, щоб завдання виконувалися вихованцями з інтересом;
- які завдання будуть потрібні для розвитку, формуванню нового інтересу.

Реальна підготовка заняття найрідше проходить за схемою: визначення мети ⇒ постановка завдань ⇒ вибір методів ⇒ підбір завдань і вправ. Цим дидактичним ланцюжком краще перевіряти вже інтуїтивно складене в подумах заняття.

Припустимо, що цікаве заняття підготовлено. Залишилося це заняття цікаво провести. Той інтерес, з яким воно підготовлено, обов'язково повинно проявитися в поведінці самого педагога. До дітей йде сильний, упевнений в собі педагог. Він сильний, тому що володіє багатством, яким може поділитися з вихованцями. Він знає, що «приготовлено» цікаве заняття, і він готовий допомогти дітям отримати нові знання. «Допомогти комусь трудитися, часто набагато важче, ніж все зробити самому. Саме праця помічника й вимагається від педагога, який встав на позиції педагогіки довіри».

У театральній педагогіці є поняття «**прибудова**» - зовні виражене пристосування до майбутньої або поточної дії; в ній злиті і увага, і робота мускулатури, і безперервне реагування. Прибудова може бути «зверху», «знизу» або «нарівні». Прибудова зверху народжується впевненістю у своїй силі, знизу - бажанням пристосуватися до більш сильного партнера. Прибудова «нарівні» виражається в явній відсутності прибудови - це спосіб взаємного спілкування рівних, які впевнені у собі і в оточуючих.

Загальна рекомендація: прилаштовуватися до дитячого колективу в цілому - зверху, а до кожного вихованця окремо - або нарівні, або знизу.

До дитячого колективу в цілому «зверху» означає, що на занятті педагог - лідер, який володіє ініціативою. При цьому, якщо розглядати тільки відносини «педагог - дитячий колектив», то межа між лідером і нервовим командиром з істеричними обсмикуваннями, виявляється невловимо тонкою.

Кокетство перед дитячим колективом, що виражається в хронічній багатослівності педагога, може призвести до позиційної боротьби («Мені хочеться, щоб вони мене любили»). Зазвичай, будь-якому дорослому подобається дитина, яка в «приватному» спілкуванні зі старшими або однолітками висловлює несподівані думки, веде себе вільно, «не лізе за словом в кишеню». Але таку ж поведінку тієї ж дитини під час заняття багато педагогів сприймають як ворожу по відношенню до себе. Невірно розставлені акценти і хибне розуміння дисципліни стають каталізатором взаємної ворожості педагога та вихованців.

Дружність педагога може стати надмірною, якщо допомога стає зайвою. Справжнє задоволення діти отримують від того, чого вони самі добилися.

Сильний педагог впевнено робить те, що вважає за потрібне, легко використовуючи **час і простір**. І завжди – збереження ділового спілкування – сприйняття вихованців такими, якими вони є, повага до їх проблем, готовність до нерівномірної роботи групи.

Ось, декілька правил поведінки *сильного дружнього педагога* в складній ситуації:

- 1) не розпочинати з категоричних вимог;
- 2) надавати вибір;
- 3) пропонувати дії, в яких дорослий може виявитися бажаним помічником;
- 4) шукати приводи для взаємного змагання;
- 5) перетворити завдання в гру з несподіваним кінцем.

І ще важливо: дотримання **темпу і ритму** заняття. Темп задається педагогом, ритм, частіш всього – вихованцями.

Прагнення попри все забезпечити потрібний темп «проходження програмного матеріалу» провокує недбалість вихованців і поверхове розуміння цього самого матеріалу. Якщо педагог, намагаючись врятувати заняття від «затягнутості», нарощує швидкість, він «тікає» один, залишаючи позаду так нічого і не зрозумівших вихованців.

Помилки гальмують темп. Але якщо діти мають можливість зупинитися і розібрати їх, виникає *робочий ритм заняття*, який гуртує вихованців навколо завдання.

Темпоритм парадоксальний. Близька мета, зазвичай, пов'язана з темпом, далека - з ритмом. Програма буде освоєна, якщо вихованці на заняттях стикаються не з нею, а з перешкодами на шляху її освоєння. Перешкоди у кожного свої, їх неможливо запрограмувати. Ситуаційна імпровізація педагога і вихованців по подоланню перешкод (ритм) дає по-справжньому глибокі знання.

Важливо створювати навчальне заняття так, щоб педагог сприймався, як **позитивний герой**. Але згадаймо - у багатьох фільмах і виставах симпатії глядача дуже часто виявляються на стороні явно «недобрих» типів, а до «полум'яних борців за щастя» ставлення дуже прохолодне. Справа в тому, що не кожний «сценарно-позитивний» герой викликає бажання спілкуватися з ним «наживо». Великий знавець культури Сходу, що доніс її до західного читача, Алан Уотс (A.Watts) писав: *«Справжня людина не є зразком доброчесності, педантом або охоронцем укладу. Вона розуміє, що деякі недосконалості так само необхідні для справжньої людської природи, як сіль для приготування смачної страви. З підкреслено-праведними людьми неможливо жити, бо вони повністю позбавлені почуття гумору, не дозволяють всебічно проявитися своєму людському еству і піддають небезпеці себе та інших, не усвідомлюючи власної тіні. Як і всі настирливі ханжі, вони намагаються помістити світ у прокрустове ложе лінійних приписів і абсолютно не здатні піти на розумний компроміс».*

Ще одне важливе зауваження. Відомий американський проповідник, священик і психолог Джон Пауелл застерігає від «гри в позитивного героя»: *«Найсумніший наслідок життя під маскою полягає ... в тому, що ми позбавляємо самих себе справжнього, живого контакту з реальним світом і з іншими людьми, в руках яких знаходяться ключі до досягнення нами більшої зрілості і повноти життя. Коли людина в житті вдається до виконання*

якоїсь складної ролі або надягає ту чи іншу маску, вона тим самим позбавляє себе можливості зростання як особистості. Ми просто перестаємо бути тими, хто ми є, і позбавляємо себе атмосфери, яка необхідна для зростання. Ми просто виконуємо якусь роль на сцені. І коли завіса опускається після чергової даної нами вистави, стає очевидним, те, що ми нітрохи не стали дорослішими, а залишилися такими ж, якими були на початку дії».

Педагогам завжди є чому повчитися у своїх вихованців, тому на занятті важливо залишатися режисером, який живо відчуває аудиторію, а не посереднім актором, який грає «свого парня», «гарну людину», «чудового педагога».

Що потрібно робити педагогу, щоб стати привабливим позитивним героєм? Герой завжди у чомусь зацікавлений, про це оточуючі легко здогадуються за його **мобілізованістю**. Один його зосереджений, зібраний вигляд вже дає всім відчуття цінності часу і важливості роботи, яку потрібно виконати. Підкреслено спокійний до байдужості персонаж не буває позитивним героєм. *Традиційна помилка: мобілізація лише для наведення порядку і тиші, і ведення самого заняття в розслабленому стані. Мобілізація для наведення дисципліни в поєднанні з байдужістю до ходу заняття, зазвичай, сприймається комедійно (за законами сценічного мистецтва). Згадаймо типовий сюжет клоунади: клоун довго і ретельно встановлює піраміду з всіляких предметів, потім розслаблено відвертається від неї і ... опиняється під деталями заваленої споруди.*

Мобілізованість педагога переконує вихованців, у тому, що саме вони йому цікаві.

Увага до вихованців і радість від спілкування виражається **«легкою вагою»** педагога. Це поняття досить очевидно: людина **«злітає»** від радості і **«важчає»** від засмучення або думки про майбутню нудну роботу.

Театральні прийоми в педагогіці дають чудові результати, якщо при їх використанні постійно включено почуття міри. Якщо ж педагог переграє або грає для себе, то заняття з красивої вистави перетворюється на мильну оперу.

Післямова

Сучасний світ відрізняється особливою, спресованою динамікою подій. І людині, щоб вижити і відбутися як особистості в цій ситуації, необхідно так само швидко орієнтуватися в низці подій, вміти виходити з них і пристосовуватися до їх перебігу, вміти самому створювати подію.

Як зазначають фундатори соціоігрової педагогіки А.П. Єршова і В.М. Букатов, «ми не вчимо, а налагоджуємо ситуації, коли їхнім учасникам хочеться довіряти один одному і своєму власному досвіду, в результаті чого реалізується ефект добровільного навчання, учіння, тренування». Щоб «влити активне тепло сонним або змученим учням», допомогти дітям жити повним і насиченим життям, варто привнести у навчання вправи з театральної та народної педагогіки, які допоможуть створити атмосферу розкнутості, творчості, емоційного піднесення й одночасно введуть педагога у секрети побудови ділових взаємин з дитячим колективом і вихованців один з одним – наголошують педагоги та психологи В.М. Букатов та А.П. Єршова.

Все, про що ми говоримо, насправді дуже непросто втілити на заняттях. Доводиться постійно тримати два плани: зміст програми і метод викладання. Але в сучасній педагогічній ситуації, напевно, інакше не можна. Дитина, як і дорослий, потребує співрозмовника який відчуває, дивує, страждає і радіє, інакше контакт з ним ніколи не буде в повному розумінні діалогічним. Інакше й знання про мистецтво, культуру, які ми передаємо, будуть дитині нецікаві. *Театральна педагогіка створює максимальні умови для вільного емоційного контакту, розкнутості, взаємної довіри та творчої атмосфери.*

Приклад
задуму та розробки інтегрованого заняття
«Подорож з Терпсіхорою»

Драматургія заняття

1. початкова подія – тема заняття:

подорож з Терпсіхорою...

2. початок – запропоновані обставини (мета заняття):

за запрошенням музи танцю Терпсіхори відправляємося у подорож щоб познайомитися з історією виникнення танцю і танцювальними жанрами ...

3. поворот (інтрига):

поява Пеннілотти, яка неохайна, не вміє робити зачіску для занять танцем, не знає правил гарного тону ...

4. кульмінація – подія, дія:

після вдалої подорожі відбувається посвята у юні танцори...

5. фінал – підведення підсумків:

отримання подарунків, прощання з героями, запитання педагога, зворотній зв'язок ...

Режисерський план заняття

1. початкова подія – тема заняття

Формування режисерського задуму заняття.

Образ заняття: *казкова подорож*

Заняття як «запропоновані обставини»

2. початок – запропоновані обставини (реалізація мети заняття):

опиняємося в гостях у музи танцю Терпсіхори, яка пропонує здійснити подорож до країни Хореографія

3. поворот (інтрига):

на заняття приходить Пеппі, щоб вона змогла теж здійснити подорож до танцювальної країни потрібна допомога дітей: розповісти про те, як готуватися до заняття, як доглядати за формою, як робити зачіску...

ланцюг подій:

- **Первісний лад:**
  - знайомство з історією виникнення танцю (слайди);
  - практичне виконання рухів: фрагмент танцю «Чунга-чанга»
- **Середньовіччя, історико-побутовий танець:**
  - поява казкових героїв – Попелюшки та Принца, розповідь, показ «Павани»
  - практичне виконання: елементи танців польки та вальсу
- **Народний танець:**
  - поява Василини Премудрої , розповідь , показ танцю «Русские потешки»;
  - практичне виконання: хоровод-гра
- **Класичний танець:**
  - поява феї Пуанте, розповідь, показ фрагменту заняття з класичного танцю старшого складу;
  - практичне виконання: основні позиції рук, ніг, постановка корпусу
- **Сучасний танець:**
  - розповідь, показ слайдів;
  - сучасна танцювальна гра «Покажіть мені»

4. кульмінація – діяльний результат:

Терпсихора загадує загадки про танцювальні жанри та стилі, а потім пропонує як нагороду за гарну подорож посвяту у танцори...

5. фінал – підведення підсумків:

після проведення посвяти Терпсіхора нагороджує дітей, казкові герої прощаються з дітьми, спілкування з дітьми...

Жанрові ознаки заняття: *казкова подорож*.

Атмосфера

Засоби створення атмосфери казкової подорожі: музичні фрагменти і відповідності до ряду подій, костюми казкових героїв, слайди.

Конспект відкритого інтегрованого заняття

Тема: «Подорож з Терпсіхорою»

Мета: Ознайомити дітей з історією виникнення танцю і танцювальними жанрами, формувати основні життєві та предметні компетентності.

Завдання:

навчальні:

- дати початкове представлення про історію виникнення танцю, танцювальні жанри: історико-побутовий, класичний, естрадний;
- формування пізнавальної компетентності: знайомство з костюмами, атрибутами і танцювальною технологією;
- формування практичної компетентності: вміння володіти базовими елементами різних танцювальних жанрів;
- закріпити знання, вміння та навички, отримані на попередніх заняттях.

розвиваючі :

- розвиток музикальності (емоційна чуйність на музику, слухові уявлення , почуття ритму);
- розвиток виразності руху, координації руху;
- розвиток інтересу і бажання танцювати під музику різного характеру;
- формування творчої компетентності: розвиток мислення, уяви , пізнавальної активності і творчого потенціалу дітей;
- психологічне розкріпачення вихованців

виховні:

- виховання інтересу та любові до занять хореографією;
- формування соціальної компетентності: вміння працювати в колективі, виконувати злагоджено ритмічні рухи;
- активізація творчих здібностей, вміння творчо взаємодіяти на заняттях з педагогом;

- виховання толерантності у вихованців;
- формування художнього смаку, мотивування на подальші заняття хореографією.

Методи і прийоми:

1. Методи мотивації та емоційного стимулювання: доброзичливість, заохочення, гра, казка, звернення до життєвого досвіду дітей, підтримка, підбадьорювання, відкритість, установка на успіх .

2. Методи організації пізнавальної діяльності : словесний (розповідь, постановка проблемних питань , елементи імпровізації) , наочний (показ педагога та казкових героїв, музичний супровід , наочність) , репродуктивний (повторення за педагогом , імітація , ідентифікація), зв'язок з життям;

3. Методи організації практичної діяльності: показ педагога, вправи, елементи танцювальної імпровізації

4. Методи контролю і корекції: спостереження, контроль педагога, самоконтроль, рефлексія, підведення підсумків

Форми роботи: колективна, групова (великими і малими групами), в парах.

Освітні технології: ігрові, особистісно - орієнтоване навчання, здоров'язберігаючі технології, інформаційні технології.

Вид заняття : заняття – подорож

Вік дітей: 5-6 років,

Початковий рівень – підготовчий склад, 2-й рік навчання.

Обладнання: фортепіано, нетбук, підсилювач звуку, колонки; мультимедійний проектор, фонограми, костюми казкових героїв, подарунки для дітей.

Наочно-дидактичні посібники: слайди з історії хореографії.

Музичний супровід: фортепіанний супровід, підбірка музичних фрагментів до різних танцювальних жанрів.

Дійові особи та виконавці: Терпсихора - грецька муза танцю, Пеппі, Принц та Попелюшка – виконавці «Павани», Васирина Премудра , Фея Пуанте, вихованці середнього складу - виконавці танцю «Русские потешки», вихованці старшого складу – виконавці фрагменту заняття з класичного танцю.

Хід відкритого заняття

Вступна частина

Організаційний момент:

- вход детей в зал под музыку;
- построение в шеренгу;
- перестроение в линии.

Педагог: Здравствуйте, дети!

Педагог делает поклон.

Педагог: Вы знаете, что это за движение? (*Ответ детей*) Правильно это поклон. Вот таким образом, вместо привычного "Здравствуйте!", принято приветствовать друг друга в мире танца. Давайте поздороваемся с гостями.

Дети выполняют поклон.

Цілепокладання:

Педагог:

Танцевальная наука!

Это что еще за штука?

Где её преподают?

Дети: Тут!!!

Педагог:

Занятия танца начинаем

Всем здоровья пожелаем,

Прими участие скорей,

Да зови своих друзей!

А для того, чтобы наши мышцы включились в работу, мы сделаем танцевально-ритмическую разминку.

Отправляемся в дорогу,

Дружно зашагаем в ногу!

Вы, ребята, не зевайте

С правой все ноги шагайте!

Дети выходят на круг, выполняют танцевально-ритмическую разминку:

танцевальный шаг с носка;
шаги на полупальцах;
шаги на полупальцах с высоким поднятием колена;
подскоки;
боковой галоп;
бег захлёстывая голень;
бег высоко понимая колено;
упражнение на восстановление дыхания;
выход на линии

Підготовка до основного етапу, мотивування:

Педагог. Сегодня у нас удивительно необычное занятие, я бы сказала волшебное, потому что сегодня мы с вами приглашены в Замок к Музе Танца Терпсихоре!!! Она давно уже ждет с нетерпением нашего появления!!!
Слышите ее шаги?
А вот и сама Терпсихора. Встречайте!

Звучит музыка. Появляется Терпсихора

Терпсихора:

Я – Терпсихора, муза танца! Вы нынче у меня в гостях.
Я, если честно вам признаться, давно мечтала о друзьях.
Отменим времени законы, спешите бал у Терпсихоры!
Здравствуйте, дорогие мои! Я, посланница богов Олимпа, передаю вам эстафету любви к великому искусству танца.
Ребята, вы любите путешествовать? (*ответы детей*). Вот и отлично, потому, что сегодня я хочу пригласить вас совершить интересное путешествие по стране «Хореография» - стране танцев. Мы с вами отправимся далеко в прошлое, узнаем, как появился танец и как он изменялся с течением времени, познакомимся с разными жанрами танца. А помогут нам в этом герои ваших любимых сказок.

Звучит весёлая мелодия, в зал вваливается Пеппи - Длинный чулок.

Пеппи.

Жить по распорядку: скучно мне и гадко.
Целый час трудиться, а когда ж резвиться?
Я считаю лучше, что-то отчебучить
(*протанцовка*)

Главное стремиться – целый день резвиться!
Здравствуйте детишки, красивые малышки!
Возле залов пробегала, сбор детей здесь увидала!
Заглянуть решила я, а вы знаете меня?
Ха – ха – ха!
Я весёлая девчушка, хохотушка и болтушка!
Пеппи все зовут меня

Терпсихора рассматривает Пеппилотту.
Отойдите от меня!

Терпсихора. Да, на девочку ты не похожа! И причёска, и наряд...

Пеппи.
У меня стиль такой!!!
А у вас заняття? какой?

Педагог (детям). Какой заняття у нас, ребята?

Ответы детей

Мы учимся танцевать,
Всегда быть обаятельными, красивыми, старательными.

Терпсихора.
Ты на занятия к ним приходи,
И станешь такой, как они!
А сегодня мы можем взять тебя с собой в наше путешествие по Стране Хореографии.

Пеппи. Уговорили вы меня, знать пришла сюда не зря!

Терпсихора. Ты только приведи себя в порядок – причешись, переоденься.
Мы тебе поможем.
Девочки, кто сможет?

Девочки подготовительной группы помогают привести Пеппи в порядок: волосы укладывают в «гульку», дают ей танцевальную форму.

Терпсихора. Ребята, вы молодцы, знаете, как правильно подготовиться к занятию, а правила поведения на заняттях танца помните?

*Дети рассказывают Правила в стихах.
Пеппи аккуратная предстаёт перед зрителями.*

Педагог. Смотрите, как преобразилась наша гостя, теперь мы все точно готовы к путешествию.

Основна часть

Терпсихора:

Музыка разных времен здесь витает
Летопись танца тут оживает. (Слайд 1 «Книга»)

Запомни, у танцев свои летописцы

Это гравюры, эскизы, страницы

Это история древних веков в воспоминаниях стариков.

Откроем страницу истории первую (Слайд 2 «Пещера и древние люди»)

Мы попадаем в эпоху столь древнюю, что не осталось следов на земле,

Кроме рисунков в пещерной скале.

В первобытные времена люди танцевали ритуальные танцы. Например, чтобы была удачная охота, или перед боем с другим племенем, такими танцами люди задабривали своих богов и просили о хорошей погоде, об урожае и т.д. (Слайд № 3,4,5).

Пеппи: Я даже не предполагала, что танец появился так давно.

Педагог. Да. А мы с ребятами уже знаем несколько движений из танца Чунганга, который очень напоминает первобытный танец. Давайте покажем небольшой фрагмент.

Фрагмент танца

Терпсихора: Вы большие умнички, замечательно станцевали.

А нас уже ждет новая встреча. Со временем танец изменялся. (Слайды)

В Средневековье вдруг запретили существование всех танцев, что были.

Танцоров ловили, сжигали и били, но танцы в народных слоях не забыли!

И постепенно народные танцы стали на знатных балах появляться.

Дамы с тяжелыми шлейфами, лорды медленно движутся парами гордо.

На балах известны были Польки, Вальсы и Кадрили

Овладеть искусством танца, танцмейстер помогать старался.

Педагог. Крестьяне и рабочие танцевали на праздниках, дворяне на балах, такие танцы называются историко–бытовые, к ним относятся - полька, вальс, полонез, паванна ....

Выходят Принц и Золушка

Принц: Как я рад, что вы решили

Бал наш скромный посетить.

Разрешите, незнакомка,

Вас на танец пригласить.

Принц и Золушка исполняют Павану

Педагог. А теперь давайте и мы с вами попробуем станцевать старинный танцы, которые танцевали на балах – польку и вальс.

Дети танцуют польку и вальс

Терпсихора: Молодцы, ребята, так хорошо танцевали. Настоящие принцы и принцессы. Но к нам уже спешит новая гостья, и ожидает новое знакомство – с народным танцем.

в зал входит Василиса Прекрасная

Василиса: Здравствуйте, люди добрые! (*кланяется широким поклоном*)

Терпсихора: Здравствуй, Василиса Прекрасная! Спасибо, что согласилась познакомить наших ребят с народным танцем!

Василиса: Ребята в мире много разных национальностей и у каждого народа свои определенные танцы. У россиян – русский, у украинцев - украинский, у татар - татарский и т.д.. Но во всех этих столь различных танцах есть что-то общее, характерное для народного танца вообще: особенная жизнерадостность, поэтичность, сочетание скромности и простоты с большим чувством собственного достоинства. Каждому танцу соответствует свой национальный костюм, характерные (свои) движения и музыка.

(слайды)

Танец наш совсем не грустный.

И поэтому для вас

От души станцуем русский

Развеселый перепляс!

Средняя группа танцует «Русские потешки»

Терпсихора.

У всех народов танцы есть,
В мире танцев нам не счесть!
Казачок, кадрили, гопак,
И лезгинка, и трепак.

В танце кружатся народы
Дружно водят хороводы,
Мы не можем больше ждать,
Тоже будем танцевать.

Пеппи.

Эй, ребята, ребяташки!
Все девчонки и мальчишки!
Дружно за руки беритесь,
В хоровод все становитесь

Педагог.

Все по кругу мы пройдемся,
Вправо, влево повернемся,
Раз, два, три, четыре, пять!
Начинаем танцевать.
Громче музыка играй,
Всем ребятам помогай!

Хоровод-игра «Чижик»

Терпсихора:

Молодцы ребята, bravo!
Вы танцуете на славу!
От меня вам комплименты,
А от гостей - аплодисменты.
А наше путешествие продолжается
На знакомство с классическим танцем все приглашаются.

Звучит классическая музыка, слайды. Появляется Фея Пуанте

Фея Пуанте.

О, танец! Ты – мечты моей стремление!
Прекрасней ничего на свете нет,

Чем торжество любви и вдохновенья,
Оваций восхитительный букет!
Здесь буйство красок, нежных чувств мгновенья,
Мельканье рук, движенье бедер, ног...
О, танец! Ты – великое творенье,
Волнующий, божественный восторг!
Здравствуйте, дорогие мои! Я с удовольствием познакомлю вас с
Классическим танцем. Ведь он - это основа хореографии. Относится
классический танец к такому виду искусства как балет. Сочиняет танец –
хореограф-балетмейстер. Этот танец можно увидеть в театре оперы и балета,
исполняется он под классическую музыку в специальных сценических
костюмах.

Педагог. На занятиях классического танца постигаются тонкости танцевального искусства. Это великая гармония сочетания движений с классической музыкой. Основы классического танца настолько универсальны, что даже опытные танцоры других танцевальных направлений не прекращают занятий классикой. Я хочу показать вам небольшой фрагмент занятия старшей группы.

Фрагмент

Педагог. Мы с вами только начинаем постигать тонкости этого удивительного танца, но мы уже знаем, какие позиции есть в классическом танце, как правильно держать корпус. Давайте расскажем и покажем нашим друзьям что мы знаем.

1 форма por de bras

Терпсихора: Отлично, ребята! Ваши первые шаги вселяют в меня уверенность, что вы вырастаете настоящими танцорами!
А наше путешествие подходит к концу. У нас последняя страничка.
Ведь так всегда, от века к веку танец рядом с человеком
Служит средством для общенья, стал сложным, требует умения.
И не жалея сил и средства обучают танцам с детства.

Пеппи:

И сейчас в 21 век, танец со временем в ногу шагает
«Чарльстон» и «Диско», «Модерн» и «Брейк»
Поколенья разных лет любят, знают, понимают.

(Слайды «Современные танцы»)

Педагог. Ребята, как вы думаете, под какую музыку танцуется современный танец? (под современную) А в каких костюмах? (в современных). А какие современные танцы вы знаете? (Дети отвечают: брейк, спортивные, эстрадные и т.д.) Ребята вы молодцы, наверное, вы засиделись поэтому, я приглашаю вас сыграть в современную танцевальную игру, которая называется: «Покажите мне»

Заключна частина

Контроль отриманих знань

Терпсихора: Молодцы, ребята, так хорошо танцевали. А сейчас я хочу вас проверить - все ли вы запомнили, отгадаете мои загадки?

Раньше часто его танцевали

И балы только им открывали

Он имел тогда большой вес

Назови-ка его – *полонез*.

Наберитесь сегодня терпенья

Здесь простые очень движенья

И услышав музыку только

Все танцуют веселую - *польку*

Ну, а если все танцуют, песен и в помине нет,

То такое представленье называется... *балет*

На деревне каждый год

Девки водят *хоровод*.

Наши дедушки любили

Современный танец шейк

А сейчас мальчишки любят

Очень клевый танец *брейк*.

Ярко зал весь засверкал, приглашает всех на бал,

Попрошу ответить вас, что за танец этот... *Вальс*

Педагог. Кажется, наше путешествие удалось, ребята сегодня многое узнали о танце: о том, что танец появился давно, тогда он назывался *ритуальным*. Познакомились с жанрами танца, давайте, их еще раз перечислим: историко-бытовой танец, классический, народный и современный танцы. Ребята все отлично запомнили, молодцы!

Терпсихора

А теперь нам пора тайну танца открыть,
Танец с нами всегда должен рядышком быть!
И во все времена от его волшебства не уйти и не скрыться
Танцы надо *любить*, танцам надо *учиться!* (хором)

Вы, просто замечательные ребята, и сегодня

Я Вас в танцоры хочу посвятить...

А хотите ли Вы посвятить себя танцу?

Ответы детей

– Тогда нужно произнести Клятву.

Терпсихора открывает сверток-грамоту и начинает читать:

- Обещайте занятия не пропускать!
- Внимательно слушать педагогов, помогать всегда друг другу!?
- И в форме себя танцевальной держать. И так танцевать, чтобы бы всех удивлять?

Дети: Обещаем!

Терпсихора.

Вам будет трудно, все же интересно
Преодолевать все трудности судьбы!
По жизни вы идите с танцем вместе –
Он вам откроет тайну красоты!
И рада я сегодня объявить:
Танцорами вы все достойны быть!

Я, Терпсихора, муза танца посвящаю вас в танцоры и опрыскиваю вас волшебной водой с Олимпа, потому что бы добиться успеха – нужно немало потрудиться, а значит пролить много пота, кому-то может даже слёз.

(Опрыскивает водой).

Желаю расти Вам на радость для всех и знаю,
Что ждет Вас огромный успех!!!

Педагог. Помните, дети! Теперь Вы танцоры и дети самой Терпсихоры!

Терпсихора: На память о нашей чудесной встрече я дарю вам вот эту волшебную коробочку. Вы, после заняття её отворите, и подарки свои получите.

Мне осталось пожелать вам, друзья мои, Пусть музы чаще посещают вас, а трудолюбие и старание приведут к вершине совершенства!

Педагог. Ребята, давайте поблагодарим нашу Музу, ее помощников - сказочных героев и попрощаемся с ним.

Терпсихора и герои: До новых встреч! Всего вам доброго!

Педагог. Ребята, а вам понравилось наше занятие? Что вам больше всего запомнилось?

(ответы детей) Я хочу вам сказать большое спасибо за старание, вы все сегодня

были молодцы. Я буду с нетерпением ждать нашей новой встречи.

Прощаться нам пришла пора,

Здесь смех звучал и песни,

И танцевала детвора,

И было интересно!

Давайте скажем спасибо за внимание нашим гостям и попрощаемся с ними.

Поклон.

Уход из зала.

